

Çukurova Üniversitesi için Kurumsal Açık Erişim Arşivi Çalışması

Murat Kara¹, Turhan Yılmaz²

¹ Okutman, Çukurova Üniversitesi - Enformatik Bölümü & BBUAM, 01330, Adana

² Daire Başkanı, Çukurova Üniversitesi – Kütüphane ve Dokümantasyon D.Bş., 01330, Adana
mkara@cu.edu.tr, turyil@cu.edu.tr

Özet: Açık erişim, araştırma sonuçlarının açık erişim arşivlerinde saklanması ve erişime sunulması şeklinde gerçekleşmektedir. Çukurova Üniversitesinde üretilen bilimsel ürünlere; açık erişim arşivi girişi ile bilgi teknolojilerinin sunduğu olanaklardan yararlanarak, internet ortamında tüm araştırmacıların serbestçe erişimi amaçlanmaktadır. Böylelikle üretilen tüm bilimsel ürünleri (Ulusal ve Uluslararası indekslerde yer alan bilimsel dergilerde yer alan makaleler, bildiriler, konferans metinleri, raporlar, ders notları ve kitapları) içeren bir kurumsal arşiv oluşturularak açık erişim gerçekleştirilecektir. Bunun sonucu üniversitemizde üretilen tüm yayınların bir elektronik arşivi oluşturulacaktır. Üniversitemizde üretilen bilimsel ürünler geniş bir kitlenin erişimine açılacaktır. Uluslar arası açık erişim arşivi protokolüne katkı sağlanacak ve üniversitemiz açık erişim arşivine internet üzerinden tarama ve erişim sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Açık Erişim, Açık Arşiv, Kurumsal Arşiv, Çukurova Üniversitesi.

Institutional Open Access Archives Working for Çukurova University

Keywords: Open Access, Open Archives, Institutional Archives, Çukurova University.

1. Giriş

Bilimsel çalışmaların gerek bilim çevrelerince gerekse geniş kitlelerce paylaşılması için dergiler ve diğer basılı kaynaklar yoğun kullanılmaktadır. Günümüzde internet ve teknolojinin getirdiği avantajlar doğrultusunda pek çok bilgiye ulaşmak bilgisayarlar aracılığı ile çok daha hızlı olmaktadır. Değişen ve gelişen bu şartlar da bilimsel bilgi ve çalışmalarında hızlı ve etkin bir biçimde herkese açık olarak erişmesi amacıyla başlayan bir bilgi erişim şekli olan açık erişim arşivleri ülkemiz için oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmada Çukurova Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı bünyesinde Enformatik Bölümümüz ve Bilgisayar Bilimleri Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından web tabanlı bir açık erişim arşivi geliştirmek amaçlanıp kullanılabilir duruma getirilmiştir.

Bu amaç doğrultusunda oluşturulan sistemimiz web teknolojileri (html, asp, javascript)

kullanılarak geliştirilmiştir. Veritabanı sistemi olarak deneme amaçlı kısımlar Access'te gerçekleştirilmekte asıl sistem MsSQL üzerinde gerçekleştirilecektir.

2. Açık Erişim Arşivi

Açık erişim arşivin tanım ve tarifi ilk olarak 2002 Budapeşte bildirgesi adıyla da anılan girişimde bildirilmiştir. Bunun dışında Berlin, Bethesda bildirelerinde de tanımlanmış ve geliştirilmiştir. En basit ifadeyle açık erişim; Araştırmacıların araştırma sonuçlarına internet ortamında ücretsiz olarak erişimin sağlanmasıdır.

Açık Erişim, 2002 Budapeşte Açık Erişim İnişiyatifi'nde bilimsel literatürün internet aracıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın, erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, tam metne bağlantı verilebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için

kullanılabilir biçimde kamuya ücretsiz açık olması biçiminde tanımlanmıştır.[1]

Açık erişimi sağlamanın pek çok yolu olup bunlardan bir kaç; kendi kendine arşivleme yani kişisel web sitesi aracılığıyla yapılan bir yöntemdir. Bir diğeri açık erişim dergilerinde arşivlemedir. Bunların dışında bir yöntem olarak kurumsal arşivlemedir. Bu çalışmamızda kurumsal anlamda bir açık erişim arşivi yöntemi ile üniversitemizde araştırmacıların çalışmalarını arşivlemeyi amaçlayan bir sistem geliştirilmesi üzerinde durulmuştur.

3. Sistemin İşleyişi

Sistem iki ana işlev üzerine kurulmuş durumdadır. İlk olarak yayınların sisteme eklenmesidir. Bu işlem kayıtlı kullanıcıların kendi bilgileri ile sisteme girmesi ve kendi çalışmalarını sisteme aktarmaları şeklinde gerçekleşmektedir. (Şekil 1)

Şekil 1. Yayın Ekleme Girişi

Kullanıcı giriş sonrasında yapabileceği işlemlere ilişkin bir menüye erişmektedir. Burada, kişisel profil bilgilerini görüntüleyip değiştirebilir, yeni yayın girişi yapabilir veya kayıtlı yayın bilgilerini düzenleme işlemlerini yapabilmektedir. (Şekil 2)

Şekil 2. Yayın Ekleme Kullanıcı Menüsü

Kişisel profil bilgilerini değiştirme ekranında adı, soyadı ve kullanıcı adı bilgileri dışında kalan bilgilerini değiştirme imkanı verilmiştir.

Adı soyadı, kullanıcı adı dışında kalan bilgileri; parola, unvan, fakülte, bölüm, ana bilim dalı, e-posta ve telefon bilgileri bulunmaktadır. (Şekil 3)

Şekil 3. Kişisel Profil Bilgileri Formu

Şekil 4. Yeni yayın giriş formu

Sisteme yayın eklemek için menüden yeni yayın girişi seçilir. Yayın giriş formunda yayına ilişkin belirli bilgiler istenmektedir. Bunlar, yayın adı, yayının İngilizce adı, yayını türü, yazarı, yazar türü, ortak yazarlar, yayın yeri, yayınlayan, yayınlayan web, yayın yılı, yayımlandığı cilt, yayımlandığı sayı, yayımlandığı sayfa, yayının dili,

konu, anahtar kelimeler, özet, abstract ve yayın aktarımı yani yayının tam metin aktarımı alanlarını içeren form bulunmaktadır. (Şekil 4)

Yayın formunun doldurulması ve tam metin dokümanının da eklenmesi ile bilgiler sisteme eklenmekte ve doküman sunucuya aktarılmaktadır. Aktarım ile birlikte dosya ve bilgiler ilişkili olarak sunucu üzerindeki veritabanında yerini almaktadır.

Kayıtlı bilgilerle dokümanın düzeltilmesi, değiştirilmesi veya silinmesi amacıyla menüden kayıtlı yayın bilgileri düzenleme seçeneği seçilip işlem gerçekleştirilir. (Şekil 5)

Kayıtlı Yayınlar Listesi

Sayın Murat KARA

Tablan : 1

Yayın Adı	Tarih	Yazın	Yıl	İşlem
Etken Yaratıcı Deneyi	Yayınlanmamış Makale	Adana	2005	Düzeltil

Şekil 5. Kayıtlı Yayın Düzenleme Listesi

Sistemin ikinci işlevi bilgileri ve tam metin dosyaları eklenmiş olan yayınların aranması sağlayan yayın tarama seçeneği ile gerçekleştirilmektedir. (Şekil 6)

Yayın Tarama - [Basit]

Yayın Adı, Yazar Adı veya Anahtar Kelime ile Arama

Kayıtlı toplam yayın sayısı: 7

Ara

Şekil 6. Yayın tarama formu

Yayın tarama işlemini detaylı arama olarak yapmakta mümkün olmaktadır. (Şekil 7)

Yayın Tarama - [Detaylı]

Yayın Adı

Yazar Adı

Konu

Anahtar Kelime

Yıl

Sonuçları Sırala

Yayın Adı Yazar Adı Yıl

Ara

Basit Arama

Şekil 7. Detaylı yayın tarama formu

Yayın tarama sonuçlarının görüntülenmesi ve

yayın hakkında detay bilgi edinilmesi işlemleri de sırası ile gerçekleşmektedir. (Şekil 8)

Yayın Tarama Sonuçları - [Basit]

Yayın Adı, Yazar Adı veya Anahtar Kelime ile Arama

Tablan : 1

Yayın Adı	Tarih	Yazın	Yıl	İşlem
Etken Yaratıcı Deneyi	Yayınlanmamış Makale	Adana	2005	Detaylı

Şekil 8. Yayın tarama sonuçları

Yayın tarama sonuçlarından istenilen yayının detaylı bilgilerine erişebilmektedir. (Şekil 9)

Yayın Detayları

Yayın Adı veya Anahtar Kelime ile Arama

Yayın Fayt No : 1

Yayın Adı : Sistem Yönetimi Deneyimi

Fazlası : Murat KARA

Yazar Türü : Doçent

Çalış Yazarlar : Erhan KAYNAK

Yayın Konusu : Sistem Yönetimi

Anahtar Kelimeler : Sistem, yönetim

Yayın Türü : Yayınlanmamış Makale

Yayın Yılı : 2005

Yayınlayan Web : Bilgi Sistemleri Bölümü

Yayın Eki : Tutar

Yayın Yılı : 2005 - 2006

Yayın Sayı : 1

Çi Sayısı : 1

Sayfa Sayısı : 1

Özet / Abstract : Özet

Yayın Detayları : Tam metin Word dokümanı (sistem1.doc)

Yazar Bilgileri : Görüntüle

Şekil 9. Yayın tarama sonucu yayın detayları

Yayının detaylarında özet/abstract ve yazar bilgileri kısımlarını görüntülemek için görüntüle seçeneğinin seçilmesi gerekmektedir.

Yayının tam metin dosyasını görüntülemek veya indirmek için yayın dokümanı seçeneğinde yer alan dosyaya tıklanması yeterlidir, böylelikle yayının tam metnine erişmek mümkün olmaktadır.

Bütün bu kısımlar sistemin kullanıcılar açısından görüntülenen kısımlarını içermektedir. Bir de kullanıcıların sisteme eklenmesi, bilgilerinin düzenlenmesi veya silinmesi işlemlerinin yapılmasını sağlayan yönetim işlemleri kısmı ayrıca gerçekleştirilmektedir. (Şekil 10)

Yönetim Alanı

Sayın murat kara, Hoşgeldiniz..

Kullanıcılar

- Yeni Kullanıcı Girişi
- Kayıtlı Kullanıcı Bilgileri Düz

Şekil 10. Kullanıcı bilgileri yönetim alanı

Sistemin işleyişi hakkında genel olarak verilebilecek bilgiler bu şekilde ifade edilebilmektedir.

Sistemin gerek işleyişi gerekse uluslararası açık erişim arşivlerine uyumluluğu sağlamak için gerekli düzeltmelerin yapılmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

4. Sonuç

Açık erişim arşivi geliştirme sürecinde uluslararası standartlar çerçevesinde sistemin geliştirilmesi devam ettirilecektir.

Ayrıca ileriye yönelik olarak tüm ülkede veya internet ortamına herkese açık olarak bir sistem geliştirme çalışması için gerekli hazırlık ve çalışmalar yıl içerisinde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bu yapı html, php, Pardus Linux, mySql teknoloji ve sistemleri kullanılarak geliştirilmesi planlanmaktadır. Geliştirilecek sistemin OAI standartlarına tam uyumlu olması için de gerekli çalışmaların yapılması sağlanacaktır.

9. Kaynaklar

Bilimsel Bilgiye Açık Erişim, Ankos.